

nek legősiabb hangszere, — egész bizonyosan a beszédet is megelőzte, — mely a lélekből fakad és a legközvetlenebbül szól az emberi lélekhez. Nincs is egy instrumentum sem, mely hatásában megközelítené az éneklést. Az éneklést mindenki magához közelállónak érzi és bárki is, minden zenei előképzettség nélkül, a szép éneket maradék nélkül tudja élvezni. Az énekhang a »természetes«, az emberi hangszer és ebben rejlik a varázsa és végtelen népszerűsége.

Már most hangképzés alatt azt a tudományt értjük, mellyel a hangot, mint hangszert olyan állapotba hozzuk, hogy az természetesen — tehát szabadon — minden feltevésben és erősségekben szépen hangozzék. A hangképzésnek az a célja, hogy az énekes a hangját teljesen uralni tudja, hogy minden technikai nehézségtől megszabadítva, egész tehetségét a művészet, az előadandó zenedarab szolgálatába állíthassa.

Így nagy általánosságban a hangképzés igen egyszerűnek látszik, tényleg azonban a legnehezebb és legkényesebb mesterségek egyike. A helyes énektanításhoz igen nagy szakmabeli praktikus tudás, speciális énekhallás és érzék, alapos emberismeret, szimpatikus szuggesztív egyéniség és mély intelligencia szükséges, hogy azokat a nagy nehézségeket, melyek sokszor a növendék hangja körül felmerülnek, a mester leküzdhesse. És itt semmiféle elméleti képzettség, sem »énekiskola« nem segít, a hangképzés tisztán a praxis tudománya, melyet sem könyvből, sem kottából megtanulni nem lehet. A 19. század első évtizede óta, amióta Garcia tenorista, — aki különben a gégetükör feltalálója volt — az első komoly énekiskolát írta, mind a mai napig számtalan könyv és iskola jelent meg a hangképzésről, — különösen Németországban, — melyek mind a saját egyéni és legegényibb metódusukat tárgyalják, — többé-kevésbé jól, — de a gyakorlat azt mutatta, hogy ez a könyvözön úgy a mesternek, mint a növendéknek többet árt, mint használ.

Alábbiakban mégis érintenünk kell néhány elméleti kérdést, melyek az anatómia, a fiziológia és akusztika körébe váganak, hogy a hangképzés technikáját megérthessük.

A hang zengő légoszlop, mely úgy keletkezik, hogy a rekeszizom nyomása által a tüdőben a levegőt összesűrítjük, ezzel a hangszalagokat, — mint kettős nyelvsípót, — rezgésbe hozzuk és a szájpaddásra, illetőleg az orr- és fejüregekre mint rezonátorokra irányítva a szabadba áramoltatjuk.

Minden hangnak, akár férfi vagy női, három regisztere van, u. m. mellhang, középhang és fejh hang, aszerint, mely rezonáló részek vannak a hangban túlsúlyban. Hogy a regiszterek mily módon keletkeznek a gégében, milyen finom működési különbségek vannak a hangszalagokban, azt nem tudjuk, akusztikailag valószínűleg a fafuvók félhangrendszere szerint keletkeznek.

A hang mechanizmusában a következő szervek vesznek részt. A légzőszervek, illetőleg a rekeszizom, gyomor- és hasfal izmai, melyek a levegőt a tüdőbe sűrítik, — a hangszalagok és a hangrés izmai, melyekkel a hang indítása és elhelyezése történik, a gégefedő és nyelv, mint a főhiba források, a garat ívjárat, alsó állkapocs, ajkak és orrcimpák. Mint rezonátorok a mellkas, a szájpaddás, orr- és fejüregek (Sinus frontalis, Hyghmour öböl) szolgálnak, működésük automatikus, a beállításuk egyéb akaratunk alatt álló szervek által történik.

Énekihíbat minden szervvel el lehet követni, mely a hang mechanizmusában részt vesz, tehát a légzőszervekkel, hangszalagizmokkal, gégefedővel, nyelvvel és szájjal. Ezeknek megfelelőleg hallatszanak azután a közismert gombócos, préselt, gutturalis, nazális és ordító farszírozott hangok, eltört és zökkenős regiszterekkel.

Az énekmester kötelessége a hibák kiküszöbölése és a hang fokozatos fejlesztése. Végül, — ami azonban igen ritkán éretik el, — az ideális hang, mely szabadon, erőltetés nélkül, színváltozástól mentes, regiszterátmenetekkel zengjen és az énekesnek a tessztura minden hangja dinamikailag teljesen hatalmában legyen. A hangképzés legfontosabb kelléke, egyben legnagyobb problémája, hogy a mester a hibákat pontosan diagnosztizálja és ismerje azokat a tanítás-technikai fortélyokat, amelyekkel a hibák kiküszöbölhetők. És éppen ebben rejlik az énektanítás titka és tu-